

Vår saksbehandler:
JOB

Kopi til

Vår dato
31.01.2012

Vår referanse
2005/00071

Deres referanse
11/2524

Høring - inn- og utleie av arbeidskraft (vikarbyrådirektivet)

Unio viser til høringsbrev av 12. desember 2012 fra arbeidsdepartementet til Unio. Unio viser også til tidligere kommentarer til saken, vårt høringsbrev av 8. desember og tilsendt resolusjon av 6. desember fra Unios representantskapsmøte.

Saken har vært til organisasjonsmessig behandling. Etter høringsrunden i forbundene fattet Unios styre følgende vedtak den 24. januar:

Ut frå ei samla vurdering går Unio inn for at Noreg reserverer seg mot implementering av vikarbyrådirektivet

Begrunnelse

Etter Unios syn er det risiko for at implementering av vikarbyrådirektivet kan tvinge fram lovendringer i Norge som strider mot prinsippene om at arbeidstakere skal ansettes fast.

Unio mener videre at regjeringens forslag for å implementere direktivet i norsk rett ikke i tilstrekkelig grad sikrer vikaransatte tilfredsstillende lønns- og arbeidsvilkår. Etter forslagene vil vikarer i realiteten ikke bli likebehandlet med ansatte i innleievirksomheten.

Unio mener derfor at Norge må reservere seg mot implementering av vikarbyrådirektivet.

Unio understreker at uavhengig av om direktivet implementeres eller ikke er det stort behov for bedre verneregler for vikarer. Prinsippene om likebehandling av vikarer og fast ansatte bør således lovfestetes med det første

Arbeidstakernes ansettelsesforhold trues

Vikarbyråbransjen har vært i kraftig vekst de siste årene, og deler av bransjen må karakteriseres som useriøs. I helse- og omsorgssektoren økte omsetningen i bemanningsbransjen med 14 % fra 2009 til 2010. I perioden mellom 2004 og 2009 økte f.eks. antallet bemanningsbyrå som tilbød utleie av sykepleiere fra 67 til 135. I samme periode økte antall ansatte sykepleiere i bemanningsforetak fra ca 560 til ca 3300.

Samtidig viser høringsnotatet (2.4.5) til at det er avdekket mange lovbrudd knyttet til bruken av vikarbyrå. Flertallet av bruddene er avdekket i helsesektoren. Det er også grunn til å vektlegge at få vikarer har garantilønn og at tariffavtaledekningen er vesentlig lavere i vikarbyråbransjen enn i offentlig sektor.

Vikarbyrådirektivet har som formål å fjerne begrensninger på bruk av bemanningsbyråer. Dette skal angivelig også skape flere arbeidsplasser og utvikle fleksible arbeidsformer.

På tross av direktivets formål, og utforming for øvrig, har regjeringen kommet til at de norske begrensningene for bruk av midlertidig ansatte og vikarer kan videreføres.

Implementering av direktivet innebærer imidlertid at tvister om anvendelsen av det kan bringes inn for EU-domstolen. Avgjørelser derfra, ikke den norske regjering og stortings avgjørelser, vil dermed avgjøre rettsutviklingen i Norge på et svært viktig felt. Dette kan tvinge fram lovendringer i Norge som strider mot hovedreglene om at arbeidstakere skal ansettes fast.

Undergraving av hovedreglene om fast ansettelse vil åpenbart være skadelig for hele arbeidsstyrken. Utsatte grupper f.eks. langtidssyke og funksjonshemmede vil bli hardest rammet.

Det norske arbeidslivet er i hovedsak organisert i topartsrelasjoner, en arbeidstaker er ansatt hos en arbeidsgiver.

Ved bruk av vikarer fra vikarbyråer etableres såkalte trepartsrelasjoner, en arbeidstaker er ansatt hos arbeidsgiver (vikarbyrået), men med rammevilkår fastsatt av innleievirksomheten.

Slike trepartsrelasjoner medfører at mange faktorer som styrer arbeidstakernes hverdag blir ligende ligger utenfor den formelle arbeidsgivers kontroll. Dette har en åpenbar negativ effekt for både arbeidsmiljøet og mulighetene til å organisere arbeidet på en god måte.

Trepartsrelasjonene kan også svekke det representative systemet, fordi de tillitsvalgte i innleiebedriften ikke representerer de innleide. De utleides tillitsvalgte, hvis de har noen, vil få vansker i sin rolle siden de ikke kjenner forholdet på stedene der vikarene har oppdrag.

I ht. vikarbyrådirektivet skal det legges til rette for "utvikling av fleksible arbeidsformer". Til tross for regjeringens forslag om nye tiltak som presentert i høringsnotatet kan implementering av direktivet føre til:

- En lavere andel fast ansatte med tilhørende stillingsvern.
- At topartsrelasjonen mellom arbeidstaker og arbeidsgiver, som baseres på arbeidsmiljøloven og kollektive avtaleverk, blir utfordret på en negativ måte som følge av økt omfang av trepartsrelasjoner.
- En uthuling av prinsippet om prøvetid.
- En økning i bruk av korte og delte vakter, små stillingsbrøker og turnusordninger som er ugunstige for arbeidstakerne og for kvaliteten på tjenestene.

Unio vil fortsatt arbeide for et arbeidsliv der ansatte har hel stilling og er fast ansatte. Unio vil ikke risikere å tape sentrale rettigheter som er kjempet fram gjennom lang tid, og mener derfor at Norge må gå mot implementering av vikarbyrådirektivet i norsk rett

Fortsatt ikke reell likebehandling

Forslagene i høringsnotatet som skal bidra til å sikre mest mulig likebehandling av vikarer og ansatte hos innleier er skritt i riktig retning. De kan trolig bidra til å sikre anvendelse av likebehandlingsprinsippet, men bare så langt regjeringen akter å innføre dette.

Solidaransvar, opplysningsplikt, samt arbeidstidsansvar - og drøftingsplikt for innleier bør således innføres. Unio tiltrer departementets begrunnelse for forslagene.

Unio støtter forslaget om å gi vikaren rett til opplysninger om kriterier for fastsettelse av lønns- og arbeidsvilkår. Unio kan ikke se at dette vil medfører særlige administrative utfordringer. Arbeidsgiver må ha plikt til å gi slike opplysninger uoppfordret, arbeidstakeren skal ikke måtte kreve slike opplysninger på forhånd.

Så lenge regjeringen ikke vil inkludere pensjon og sosiale bestemmelser som for eksempel sykkelønn i lønnsbegrepet, vil imidlertid graden av likebehandling mellom vikarbyråansatte og ansatte i innleievirksomheten være begrenset. Unio mener at ansatte hos private leverandører av offentlig finansierte velferdstjenester, herunder vikarbyråer, skal ha lønns- og arbeidsvilkår tilsvarende offentlig tariffavtale. Vårt synspunkt ivaretas ikke gjennom regjeringens forslag og likebehandlingen blir således ikke reell.

Unio forventer imidlertid at regjeringen sørger for forbedring av lønns- og arbeidsvilkår for vikarer, uavhengig av om vikarbyrådirektivet implementeres i norsk rett eller ikke. Vikarbyråansatte trenger minst den lovbeskyttelse som ligger i regjeringens forslag.

Vennlig hilsen
Unio

Aders Folkestad
leiar i Unio

